

grudzień 1980 r,

Nr 25/187

do użytku
służbowego

Egz. Nr ...

Komunikat z badań

OPINIE O AKTUALNYCH SPRAWACH KRAJOWYCH I NASTROJE SPOŁECZNE
W LISTOPADZIE 1980 r.

W listopadzie br OBOPiSP przeprowadził kilka sondaży opinii^{x/} na temat aktualnych problemów społecznych w kraju oraz samopoczucia społeczeństwa. Dotyczyły one między innymi: oceny zmian, jakie zaszły w kraju w ciągu ostatnich miesięcy i pożądanego celu polityki społecznej na przyszłość, zainteresowania i stosunku wobec NSZZ "Solidarność", oraz opinii i nastrojów społecznych w kwestiach ekonomicznych.

Opinie o zmianach w kraju

W sondażu zrealizowanym w dniach 3 i 4.XI. stosunkowo znaczna część społeczeństwa - 39% - wyraziła przekonanie, że w ciągu ostatnich miesięcy nie zaszły w naszym kraju żadne widoczne zmiany. Większość jednak - 55% - zmiany takie dostrzegła, przy czym :

- zdaniem 12% - są to przede wszystkim zmiany na lepsze
- zdaniem 19% - przede wszystkim zmiany na gorsze,
- zdaniem 24% zarówno zmiany na lepsze jak i na gorsze

-----
^{x/} badania realizowano na porównywalnych próbach reprezentatywnych dla ogółu ludności Polski powyżej lat 15.

/przy 6% nie mających zdania o tym, czy i jakie zmiany nastąpiły/

Wśród wspomnianych zmian na lepsze dominuje wyraźnie podniesienie dochodów ludności przez realizację podwyżek płac, rent oraz przewidywane podwyżki zasiłków rodzinnych. Następnie wskazywano na wzrost swobód demokratycznych i obywatelskich oraz lepszą, rzetelniejszą informację; - na fakt powstania i działania niezależnych samorządnych związków zawodowych; - na większe liczenie się władz z opinią społeczną; - zmiany we władzach i dążenie do wyciągnięcia konsekwencji wobec osób odpowiedzialnych za zły stan kraju, nadużycia i przestępczość gospodarczą.

Wśród dostrzeganych zmian na gorsze zdecydowanie pierwsze miejsce zajęły wypowiedzi dotyczące zaopatrzenia rynku zwłaszcza w żywność, ale także braku artykułów przemysłowych a przede wszystkim węgla.

Znacznie rzadziej już wymieniano pogarszający się stan gospodarki, brak reform i wzrost zadłużenia kraju oraz /niemal równie licznie/ spadek wydajności pracy.

W ważnej dla produkcji i nastrojów załóg pracowniczych sprawie stosunków między kierownictwem a szeregowymi pracownikami wypowiadali się badani zatrudnieni w sektorze uspołecznionym.

Stosunki te zmieniły się w ich zakładach pracy na lepsze - zdaniem 32%; na gorsze zmieniły się jedynie zdaniem 4% zatrudnionych / pozostali stwierdzali brak zmian - 56% - lub brak opinii / 8% ./

Sygnalizowane zmiany na lepsze - to przede wszystkim większa przychylność i szacunek w traktowaniu pracowników

przez przełożonych. Mniej często już badani mówili o bardziej demokratycznym zarządzaniu w ich zakładzie pracy, konsultowaniu się i liczeniu ze zdaniem załogi, a wreszcie /na trzecim miejscu w/g liczby głosów/ - o bardziej wnikliwym i sprawiedliwym rozpatrywaniu spraw pracowniczych.

Opinie o wywiązywaniu się władz z porozumień zawartych z Komitetami Strajkowymi Wybrzeża i Jastrzębia wskazują, że w opinii społecznej proces odnowy przebiega zbyt wolno.

Oto rozkład wypowiedzi w tej kwestii:

	<u>Dane w %</u>		
Realizacja porozumień przebiega ze strony władz:	<u>14 października 1980r.</u>	<u>4 listopada 1980</u>	<u>18 listopada 1980</u>
- dostatecznie szybko	16	13	16
- zbyt wolno	65	70	68
- brak opinii	19	17	16

Odczucia społeczne w tej sprawie w zasadzie nie uległy zmianie od października br. Przejściowe niezbyt znaczne pogorszenie się opinii w pierwszych dniach listopada mogło mieć związek z przebiegiem rozprawy rejestracyjnej NSZZ "Solidarność" w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie.

Hierarchia problemów uznanych za ważne dla polityki społecznej

W sondażu przeprowadzonym w dniach 24 i 25.XI. br przedstawiono badanej reprezentacji 9 różnorodnych, ważnych w skali społecznej zadań i problemów prosząc o wskazanie trzech takich, których realizacja wydaje się najpilniejsza.

Liczba wskazań poszczególnych spraw przyniosła w rezultacie następującą hierarchię ważnych dla społeczeństwa prob-

temów:

	/Liczba głosów w %/
- poprawa zaopatrzenia rynku	75
- postawienie w stan oskarżenia tych osób, które z tytułu posiadanej władzy dopuściły się nadużyć	55
- osiągnięcie spokoju i stabilizacji w życiu kraju	40
- przystąpienie do reform usprawniających gospodarkę kraju	32
- wskazanie i rozliczenie ludzi odpowiedzialnych za popełnione błędy w polityce społeczno-gospodarczej kraju	27
- lepsza praca ludzi	21
- lepszy układ stosunków między władzami a NSZZ "Solidarność"	17
- większa demokratyzacja życia, bardziej szczerza informacja, ograniczenie cenzury	16
- dalsze podniesienie dochodów ludności	7

Znamienne jest, że w hierarchii spraw problemy płacowe lokują się aktualnie na ostatnim miejscu, podczas, gdy sytuacja rynkowa znajduje się na czołowym miejscu i uznana została za jeden z najważniejszych problemów przez 3/4 ogółu.

Wyraźnie rysuje się ponadto w społecznych oczekiwaniach problem rozliczenia osób winnych błędów minionego okresu - przede wszystkim w sferze odpowiedzialności karnej, ale także i politycznej.

Potrzeba spokoju i stabilizacji zajmuje w hierarchii spraw wysokie /trzecie/ miejsce.

x/
Wybory poszczególnych punktów nie były niezależne; wskazywać można było 3 punkty z zestawu, co przy losowym rozkładzie dawałoby dla każdego z punktów szansę 33%.

Społeczne zainteresowanie dla NSZZ "Solidarność"

Liczba osób deklarujących swoje członkostwo w tym związku w ciągu ostatniego miesiąca wydatnie wzrosła:

	Dane w % od ogółu obywateli powyżej lat 15		
	<u>4.XI.1980</u>	<u>18.XI.1980</u>	<u>25.XI.1980</u>
członkowie "Solidarności"	17	26	28

Aktualna /na dzień 25.XI. br/ szacunkowa liczba członków "Solidarności" wynosi ogółem ok. 7,5 miliona. Wśród zatrudnionych w sektorze uspołecznionym odsetek osób zrzeszonych w "Solidarności" stanowi 54%, czyli ~~miecałe~~ 7 milionów.

Udział członków "Solidarności" jest największy wśród robotników wykwalifikowanych, następnie wśród pracowników umysłowych, a zdecydowanie najmniejszy wśród robotników niewykwalifikowanych.

Widoczny wzrost liczby członków w pierwszej połowie listopada mógł się wiązać z pozytywnym dla "Solidarności" wynikiem rozprawy w Sądzie Najwyższym.

Sympatię dla tego Związku /bez względu na fakt bycia jego członkiem - lub nie/zadeklarowało - w spontanicznie udzielanych wypowiedziach t.j.wymieniając nazwę związku, z którym się sympatyzuje - 35% ogółu. Jedynie 3% wskazywało na jakikolwiek inny związek zawodowy, pozostałe 62% deklarowało postawę wobec związków indyferentną / sondaż z dn. 4.XI. br/.

O społecznym zainteresowaniu sprawą rejestracji NSZZ "Solidarność" świadczą następujące dane:

Dane w %

Deklarowane zainteresowanie sprawą rejestracji "Solidarności"	w związku z rozprawą w Sądzie Wojewódzkim /sondaż z 11.XI.80/	w związku z rozprawą w Sądzie Najwyższym /sondaż z 18.XI.80/	dla porównania zainteresowanie II posiedzeniem VI Plenum PZPR /sondaż z 21.X.80
- wysoce zainteresowani /aktywni w poszukiwaniu informacji/	38	38	20
- średnio zainteresowani	37	35	31
- słabo zainteresowani	19	19	39
- w ogóle nie wiedzący o sprawie	6	8	10

Opinie i nastroje społeczne w sferze ekonomicznej

1. Opinie o stanie zaopatrzenia rynku

Zaopatrzenie sklepów spożywczych jest zdaniem badanych:	średnia jesieni 1979	wrzesień 1980	<u>Dane w %</u>		
			paździenik 1980	4 listopada 1980	25 listopada 1980
- dobre	11	4	2	1	1
- "takie sobie"	32	17	10	9	5
- złe	56	78	88	89	91
- brak opinii	1	1	-	1	3

Ten ważny wskaźnik nastrojów społecznych - z bardzo już niskiego poziomu notowanego w październiku br - uległ jeszcze ponownemu pogorszeniu w końcu listopada. Przekonanie o złym zaopatrzeniu w artykuły spożywcze stało się powszechne. Stan opinii w tej kwestii jest alarmujący.

Optymizm społeczny co do szans poprawy zaopatrzenia w żywność ocenić należy jako bardzo umiarkowany. Przeważająca

część /60% ogółu/ uważa, że widoczna poprawa nastąpić może dopiero za 2-3 lata lub jeszcze później; ponad 1/4 /28%/ widzi szanse poprawy najwcześniej za rok, a jedynie znikoma liczba osób /2%/ oczekuje tej poprawy w ciągu najbliższych miesięcy /przy 10% nie mających zdania/.

2. Opinie o sytuacji gospodarczej kraju

Dane w%

Sytuacja gospodarcza kraju jest zdaniem badanych:	wrzesień 1980	październik 1980	listopad 1980
- dobra	9	3	4
- zła	86	96	92
- brak opinii	5	1	4

Powszechne w zasadzie przekonanie o złej sytuacji ekonomicznej kraju nie uległo istotnej zmianie w stosunku do poprzednich pomiarów.

Optymizm co do poprawy tej sytuacji w najbliższych latach przejawia dość znaczna część /44%/ społeczeństwa. Jednakże niemal tyle samo /42%/ uważa, że stan gospodarczy kraju nie zmieni się lub nawet się pogorszy /przy 14% nie mających zdania/.

Ponadto optymizm w kwestii poprawy gospodarczej spadł nieco w ciągu ostatniego miesiąca /z 50% w sondażu z 4.XI. do 44%, w sondażu z 25 tegoż miesiąca/.

3. Optymizm społeczny co do poprawy materialnych warunków życia ludności.

Ten ważny wskaźnik społecznych nadziei wykazuje nadal istniejącą od września tendencję spadkową:

Czy zmieniają się materialne warunki życia ludności:	Dane w %		
	16 wrześ- nia 1980	14 paździer- nika 1980	25 listo- pada 1980
- poprawią się	59	47	38
- nie zmieniają się	25	26	26
- pogorszą się	7	13	23
- brak opinii	9	14	13

Na spadek optymizmu - mimo zwiększenia dochodów znacznej części społeczeństwa - rzutuje zapewne pogarszające się w ogólnym odczuciu zaopatrzenie rynku i brak widocznej poprawy gospodarki kraju.